

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**Відокремлений підрозділ Національного університету біоресурсів і
природокористування України
«Бережанський агротехнічний інститут»**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Протокол № 3 від «18» жовтня 2017 р.
засідання вченої ради Відокремленого підрозділу
Національного університету біоресурсів і
природокористування України
«Бережанський агротехнічний інститут»

Освітньо-професійна програма вводиться
в дію з 1 вересня 2018 р.

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА ВИЩОЇ ОСВІТИ «Менеджмент»

**Першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
за спеціальністю 073 «Менеджмент»
галузі знань 07 «Управління та адміністрування»
Кваліфікація: Бакалавр з менеджменту**

I. ПРЕАМБУЛА

1 **Розроблено** проектною групою ВП НУБіП України «Бережанський агротехнічний інститут»

2 **Ухвалено** Вченою радою ВП НУБіП України «Бережанський агротехнічний інститут» протокол №3 від «18» жовтня 2017 року

3 **Розробники:**

Судомир Світлана Михайлівна – член проектної групи, доктор економічних наук, професор кафедри економіки підприємства;

Герчанівська Світлана Валеріївна – член проектної групи, кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку і аудиту;

Федуняк Ігор Осипович – член проектної групи, кандидат економічних наук, доцент кафедри економіки підприємства.

1. Освітньо-професійна програма підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 073 «Менеджмент» розроблена відповідно до Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. 1556-VII, Постанов Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 р. «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій» від 30.12.2015 р. № 1187, «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти» від 20.12.2015 р., методичних рекомендацій «Розроблення освітніх програм. Методичні рекомендації» (2014 р.), проекту стандарту вищої освіти.

Освітньо-професійна програма визначає передумови доступу до навчання, орієнтацію та основний фокус програми, обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття освітнього ступеня бакалавра, перелік загальних та спеціальних (фахових) компетентностей, нормативний і варіативний зміст підготовки фахівця, сформульований у термінах результатів навчання та вимоги до контролю якості вищої освіти.

II. Загальна характеристика

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Ступінь, що присвоюється	Бакалавр
Назва галузі знань	07 Управління та адміністрування
Назва спеціальності	073 Менеджмент
Обмеження щодо форм навчання	Немає
Кваліфікація освітня, що присвоюється	Бакалавр з менеджменту
Кваліфікація (-і) професійна (-і)	

Кваліфікація в дипломі	Бакалавр зі спеціальності 073 «Менеджмент»
Опис предметної області	<p>Об'єктами вивчення є управління організаціями та їх підрозділами.</p> <p><i>Цілі навчання:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - підготовка фахівців, здатних вирішувати практичні проблеми та складні спеціалізовані задачі у сфері управління організаціями та їх підрозділами на засадах оволодіння системою компетентностей. <p><i>Теоретичний зміст предметної області:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - парадигми, закони, закономірності, принципи, історичні передумови розвитку менеджменту; - концепції системного, ситуаційного, адаптивного, антисипативного, антикризового, інноваційного, проектного менеджменту тощо; - функції, методи, технології та управлінські рішення у менеджменті. <p><i>Методи, методики, технології та інструменти:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - загальнонаукові та специфічні методи дослідження (розрахунково-аналітичні, економіко-статистичні, економіко-математичні, експертного оцінювання, фактологічні, соціологічні, документальні, балансові тощо); - методи реалізації функцій менеджменту (методи маркетингових досліджень; методи економічної діагностики; методи прогнозування і планування; методи проектування організаційних структур управління; методи мотивування; методи контролювання; методи оцінювання соціальної, організаційної та економічної ефективності в менеджменті тощо). - методи менеджменту (адміністративні, економічні, соціально-психологічні, технологічні); - інструментарій обґрунтування управлінських рішень (економічний аналіз, імітаційне моделювання, дерево рішень тощо); - інформаційні технології у менеджменті.
Академічні права випускників	Бакалавр може продовжувати навчання на другому (магістерському) рівні вищої освіти
Працевлаштування випускників (тільки для регульованих професій)	

III. Обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти

Обсяг освітньо-професійної програми бакалавра

- На базі повної загальної середньої освіти: 240 кредитів ЄКТС;
- На базі молодшого спеціаліста (молодшого бакалавра) – 120-180 кредитів ЄКТС.

IV. Перелік компетентностей випускника

Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері управління або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів менеджменту, характеризується комплексністю і невизначеністю умов
Загальні компетентності	<ol style="list-style-type: none">1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу та встановлення взаємозв'язків між соціально-економічними явищами та процесами.2. Здатність до застосовування концептуальних і базових знань, розуміння предметної області і професії менеджера.3. Здатність здійснювати усну і письмову комунікацію професійного спрямування державною та іноземною мовами.4. Навички використання інформаційно-комунікаційних технологій для пошуку, оброблення, аналізування та використання інформації з різних джерел.5. Здатність працювати в команді та налагоджувати міжособистісну взаємодію при вирішенні професійних завдань.6. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.7. Здатність до адаптації, креативності, генерування ідей та дій у новій ситуації.8. Цінування та повага до різноманітності та мультикультурності, здатність працювати у міжнародному контексті.9. Здатність діяти на основі етичних міркувань, соціально відповідально і свідомо.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності	<ol style="list-style-type: none">1. Здатність визначати та описувати характеристики організації.2. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища, визначати перспективи розвитку організації.3. Вміння визначати функціональні області організації та зв'язки між ними.4. Здатність управляти організацією та її підрозділами через реалізацію функцій менеджменту.5. Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту.6. Здатність планувати та управляти часом.

	<p>7. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.</p> <p>8. Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління.</p> <p>9. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.</p> <p>10. Здатність формувати та демонструвати лідерські якості та поведінкові навички.</p> <p>11. Розуміти принципи права та використовувати їх у професійній діяльності.</p> <p>12. Розуміти принципи психології та використовувати їх у професійній діяльності.</p>
--	---

V. Нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання

1. Демонструвати знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства.
2. Демонструвати навички виявлення проблеми та обґрунтування управлінських рішень.
3. Описувати зміст функціональних сфер діяльності організації.
4. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.
5. Виявляти навички організаційного проектування.
6. Застосовувати методи менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації.
7. Демонструвати навички взаємодії, лідерства, командної роботи.
8. Показувати навички обґрунтування дієвих інструментів мотивування персоналу організації.
9. Пояснювати, аналізувати та здійснювати комунікацію у різних сферах діяльності організації.
10. Оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування організації.
11. Демонструвати здатність грамотно спілкуватись в усній та письмовій формі державною та іноземною мовами.
12. Ідентифікувати причини стресу, адаптувати себе та членів команди до стресової ситуації, знаходити засоби до її нейтралізації.
13. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально та громадсько свідомо на основі етичних міркувань (мотивів), повагу до різноманітності та міжкультурності.
14. Демонструвати навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань, бути критичним і самокритичним.
15. Виконувати дослідження індивідуально та/або в групі під керівництвом лідера.

VI. Каталог дисциплін освітньо-професійної програми за семестрами

№ п/п	Назва навчальної дисципліни	Семестр	Обсяг	
			години	кредити ЄКТС
I. Цикл загальної підготовки				
1.1. Нормативні дисципліни				
1.	Психологія і педагогіка	2	90	3
2.	Соціологія	2	150	5
3.	Психологія управління та конфліктологія	4	90	3
4.	Політична економія	1-2	240	8
5.	Мікроекономіка	3	120	4
6.	Макроекономіка	4	150	5
7.	Вища математика	1-4	240	8
8.	Теорія ймовірності та математична статистика	5	90	3
9.	Оптимізаційні методи і моделі	6	120	4
10.	Маркетинг	7	120	4
11.	Гроші і кредит	4	150	5
12.	Бухгалтерський облік	3-4	240	8
13.	Статистика	3	120	4
14.	Адміністративне право	5	90	3
15.	Трудове право	6	90	3
16.	Господарське право	7	120	4
17.	Логістика	6	90	3
1.2. Вибіркові дисципліни				
1.2.1. Вибіркові дисципліни за вибором ВНЗ				
18.	Історія української державності	1	120	4
19.	Філософія	3	120	4
20.	Українська мова за професійним спрямуванням	1	120	4
21.	Іноземна мова	1-2	180	6
22.	Безпека праці і життєдіяльності	2-3	120	4
23.	Регіональна економіка	6	120	4
24.	Інформатика	2-3	180	6
25.	Фінанси підприємств	6	120	4
26.	Фізичне виховання	1-4	120	4
1.2.2. Вибіркові дисципліни за вибором студента				
27.	Історія економіки та економічної думки	1	150	5
28.	Основи наукових досліджень	5	90	3
29.	Економетрика	6	90	3
30.	Університетська освіта	1	90	3
31.	Податкова система	4	120	4
32.	Етнокulturологія	3	90	3
33.	Банківська система	7	90	3
34.	Страховання	4	120	4
35.	Соціологія праці	7	90	3

36.	Основи аграрного консалтингу	8	90	3
37.	Технологія виробництва, переробки та стандартизації сільськогосподарської продукції	1-2	180	6
II. Цикл професійної підготовки				
2.1. Нормативні дисципліни				
1.	Економіка підприємства	5	180	6
2.	Менеджмент	5	150	5
3.	Інформаційні системи і технології в менеджменті	6	120	4
4.	Державне та регіональне управління	8	120	4
5.	Операційний менеджмент	8	120	4
6.	Управління персоналом	7	120	4
7.	Самоменеджмент	7	120	4
8.	Адміністративний менеджмент	6	120	4
9.	Стратегічне управління	8	120	4
10.	Міжнародна економіка	8	120	4
2.2. Вибіркові дисципліни				
2.2.1. Вибіркові дисципліни за вибором ВНЗ				
11.	Економіка праці та соціально-трудова відносини	5	120	4
12.	Аграрний менеджмент	7	120	4
13.	Економіка сільського господарства	6	90	3
2.2.2. Вибіркові дисципліни за вибором студента				
14.	Економіка та організація інноваційної діяльності	7	120	4
15.	Економічний аналіз	5	120	4
16.	Соціально-економічний розвиток сільських територій	8	120	4
17.	Організація і планування виробництва в аграрних формуваннях	6	90	3
18.	Управління об'єднаними громадами	8	90	3
III. Інші види навчання				
1.	Навчальна практика	2, 4, 6	180	6
2.	Виробнича практика	6	120	4
3.	Підготовка бакалаврської роботи	7-8	120	4
4.	Державна атестація	8	30	1
Всього			7200	240

Анотації дисциплін навчального плану

1. ЦИКЛ ЗАГАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ

1.1. Нормативні дисципліни

Психологія і педагогіка. Формування системи знань про психіку особистості як найвищу цінність суспільства; усвідомлення сутності механізмів психічних процесів, станів, якостей особистості як підвалин її формування в процесі виховання, навчання та освіти. Засвоєння основних термінів та понять психології й педагогіки на рівні їх відтворення і тлумачення; здобуття навичок та елементарних умінь застосувати їх у практичній діяльності для підвищення конкурентоспроможності фахівця у соціально-психологічній сфері. Психіка людини, закономірності формування особистості в процесі виховання, навчання й освіти.

Соціологія. Соціологічна суть. Формування поведінки людини в процесі трудової активності та місце в цьому процесі системи мотивації та засобів соціального контролю. Роль трудового колективу та малої групи в досягненні мети виробництва.

Психологія управління та конфліктологія. Мета навчальної дисципліни полягає у вивченні загальних закономірностей, механізмів становлення та розвитку психічних пізнавальних процесів, властивостей, станів та утворень в процесі управлінської діяльності, в умовах стресу і конфлікту.

Завдання дисципліни – сформуванню систему теоретико-методологічних знань із проблем психологічної науки і практики, пізнання структурних елементів психіки – психічних пізнавальних процесів, властивостей, станів і утворень на рівні відтворення і тлумачення для практичного застосування та втілення в процесі фахової діяльності майбутнього управлінця.

Політична економія. Метою вивчення дисципліни є засвоєння майбутніми фахівцями ґрунтовних економічних знань, формування у них логіки економічного мислення і економічної культури, навчання їх базовим методам пізнання і аналізу економічних процесів, вмінню приймати обґрунтовані рішення з приводу економічних проблем, пов'язаних з їх майбутньою практичною діяльністю.

Завдання: набуття належних навичок раціональної економічної поведінки, виходячи з концептуальних основ ринкової економіки, розуміння особливостей функціонування сучасних ринків та утворення цін на послуги праці, капіталу, природних ресурсів відповідно до типу ринкової структури; набуття навичок аналізу агрегованих показників, визначення чинників і наслідків макроекономічного розвитку господарських систем, а також можливостей держави коригувати цей розвиток відповідно до цілей та пріоритетів економічної політики.

Мікроекономіка. Метою викладання даної навчальної дисципліни є формування ринково орієнтованого економічного світогляду, знань і навичок стосовно з'ясування механізмів встановлення та відновлення рівноваги мікросистем та підвищення ефективності діяльності суб'єктів господарювання. Для досягнення мети поставлені такі основні завдання: засвоєння мотивів, основних закономірностей та методологічних принципів поведінки економічних

суб'єктів у ринкових умовах на мікрорівні; оволодіння універсальним інструментарієм для самостійного аналізу та обґрунтування прийняття оптимальних господарських рішень за умов обмеженості засобів і наявності альтернативних можливостей.

Макроекономіка. Метою дисципліни вивчення курсу «Макроекономіка» є надання студентам глибоких теоретичних знань з проблем функціонування економіки - важливої сфери життєдіяльності людини, дії об'єктивних економічних законів, ознайомлення з методами і умовами ефективного господарювання і цілісне систематичне уявлення про макроекономічну теорію і політику. Логіка і структура курсу «Макроекономіка» дозволить студентам засвоїти необхідний обсяг знань, що дає можливість досягти високого рівня професійної та економічної компетентності майбутніх фахівців. Завдання. Основними завданнями курсу є вивчення таких проблем, як: методи вимірювання динаміки рівнів національного виробництва; умови формування і наслідки порушення макроекономічної рівноваги; вплив інфляції на безробіття та економічний розвиток; методи державного бюджетно-податкового регулювання; інструменти державної грошово-кредитної політики.

Вища математика. Метою вивчення дисципліни є формування у студентів базових математичних знань для вирішення завдань у професійній діяльності, вмінь аналітичного мислення та математичного формулювання економічних задач, що виникають у процесі управління. Завданнями, що мають бути вирішені у процесі вивчення дисципліни, є набуття студентами знань з основних розділів вищої математики, доведення основних теорем, формування початкових умінь: виконання дій над векторами, матрицями, обчислення визначників; розв'язування систем лінійних рівнянь; дослідження форм і властивостей прямих та площин, кривих і поверхонь другого порядку; знаходження границі ступенево-показникових функцій.

Теорія ймовірності та математична статистика. Предметом вивчення навчальної дисципліни є закономірності випадкових явищ та їх використання для побудови економічних, стохастичних моделей. Метою вивчення навчальної дисципліни є формування базових знань і практичних навичок з основ імовірнісно-статистичного апарату, основних методів кількісного вимірювання випадковості дії факторів, що впливають на будь-які процеси, засад математичної статистики, яка використовується під час планування, організації та управління виробництвом, оцінювання якості продукції, системного аналізу економічних структур та технологічних процесів, застосування математичних методів в економіці. Програма передбачає вивчення двох змістових модулів - теорія ймовірностей та математична статистика.

Оптимізаційні методи і моделі. Учбова дисципліна направлена на опанування методів розв'язання задач оптимізації фінансового та аграрного менеджменту. Предмет вивчення - економічні та організаційно-управлінські системи. Знання з «Оптимізаційні методи і моделі» необхідні студентам для написання бакалаврських і магістерських робіт, а також проведення наукових досліджень.

Маркетинг. Метою дисципліни «Маркетинг» є вивчення та оволодіння

студентами теоретичними знаннями та практичними навиками щодо застосування, використання інструментарію аграрного маркетингу; організації, планування, здійснення, управління агромаркетинговою діяльністю підприємств АПК з метою ефективного їх функціонування на ринках сільськогосподарської продукції та продовольства в Україні та світі, а також подальшого розвитку. Завдання дисципліни «Маркетинг» полягають в отриманні студентами знань в сфері аграрного маркетингу; маркетингових досліджень ринків сільськогосподарської продукції та продовольства; прогнозування кон'юнктури ринку; управління асортиментом продукції підприємств АПК та їх якістю; ціноутворення; системи розподілення та збуту сільськогосподарської та продовольчої продукції; просування продуктів харчування на внутрішньому та зарубіжному ринках; а також отримання знань в галузі планування аграрного маркетингу, управління та контролю агромаркетингової діяльності.

Гроші і кредит. Метою вивчення курсу дисципліни «Гроші та кредит» є надання студентам теоретичних та практичних знань для управління роботою в організації грошового обороту (руху грошей), сформувати у студентів теоретичну базу для наступного оволодіння практикою використання грошово-кредитних інструментів у системі регулювання економіки України. Важливим при цьому є вивчення економічних відносин, пов'язаних з оборотом грошей, в тому числі і як засобу обігу та використанням кредитних відносин в сучасній економіці.

Бухгалтерський облік. Метою викладання навчальної дисципліни «Бухгалтерський облік» є формування системи знань з теорії та практики ведення бухгалтерського обліку на підприємстві. Основними завданнями вивчення дисципліни «Бухгалтерський облік» є вивчення методів і раціональної організації та ведення бухгалтерського обліку на підприємствах на підставі використання прогресивних форм і національних стандартів; набуття навичок опрацювання і використання облікової інформації в управлінні.

Статистика. Викладання дисципліни ставить за мету формування у майбутніх фахівців теоретичних знань та практичних навичок статистичного оцінювання економічних явищ і процесів суспільного життя, оволодіння методами статистичного аналізу. Основними завданнями, що мають бути вирішені у процесі викладання дисципліни є: збирання, перевірка та оцінювання статистичної інформації, розроблення статистичних формулярів; зведення та групування матеріалів статистичного спостереження, виявлення зв'язків між окремими явищами та процесами, встановлення його структури; техніка обчислення узагальнюючих статистичних показників (абсолютних, відносних, середніх) та їх економічна інтерпретація.

Адміністративне право. Метою вивчення навчальної дисципліни є необхідність підготовки фахівців сфери управління, що працюватимуть в умовах побудови правової держави та ринкової економіки; вивчення сукупності правових норм, які регулюють суспільні відносини і формуються під час забезпечення органами виконавчої влади реалізації та захисту прав, свобод і законних інтересів фізичних і юридичних осіб, а також у процесі державного управління економічним, соціально-культурним та адміністративно-політичним будівництвом у державі.

Трудове право. Мета вивчення дисципліни полягає у засвоєнні студентами обсягу знань, що формують юридичне мислення; набутті навичок щодо застосування теоретичних правових знань у практичних управлінських ситуаціях, а також навичок самостійної роботи, необхідних для подальшого поглиблення й своєчасного оновлення професійних менеджерських знань, формування правосвідомості і правової культури у майбутніх працівників ділової еліти.

Господарське право. Метою дисципліни є формування у студентів системи правових знань, нерозривно пов'язаних з управлінською діяльністю; засвоєння теоретичних знань та практичних навичок, пов'язаних із правовим регулюванням господарської діяльності, правовим статусом суб'єктів господарювання та органів державної влади.

Логістика. Основною метою викладання дисципліни є формування у майбутніх фахівців системних знань і розуміння концептуальних основ логістики, теорії й практики розвитку цього напрямку та набуття навичок самостійної роботи щодо засвоєння навчального матеріалу стосовно сучасних методів управління матеріальними та іншими потоками в сучасних умовах.

1.2. Вибіркові дисципліни

1.2.1. Вибіркові дисципліни за вибором ВНЗ

Історія української державності. Змістом навчальної дисципліни «Історія української державності» є вивчення основних етапів становлення та розвитку державності на українських землях, самобутнього державотворчого шляху української нації. Розбудова самостійної держави потребує висококваліфікованих, патріотично налаштованих, соціально зорієнтованих фахівців, здатних продовжити кращі традиції українства. Відповіддю на ці обставини і є вивчення даної дисципліни у вищих навчальних закладах, що дозволить опанувати теоретичний курс, творчо застосовувати набуті знання на практиці та самостійно осмислювати закономірності державотворчого процесу, орієнтуватись у суспільно-політичному житті, відчути свою причетність до тисячолітньої державотворчої традиції українського народу.

Філософія. В курсі викладається система знань із таких розділів філософії як онтологія, гносеологія (теорія пізнання), соціальна філософія, історичні типи філософії, що розкривають сутність відношення «людина – світ» в його найосновніших проявах. Курс відзначається світоглядною орієнтацією, яка дозволяє синтезувати набуті знання з фахових та гуманітарних дисциплін у цілісне світосприймання – теоретичне підґрунтя університетського рівня підготовки фахівців.

Українська мова за професійним спрямуванням. Метою вивчення дисципліни є підвищення рівня загальномовної підготовки, комунікативної компетентності студентів, практичне оволодіння основами стилістики української мови, що забезпечить професійне спілкування на належному мовному рівні. Дисципліна покликана узагальнити й систематизувати знання з української мови, сформувати уміння і навички для оптимальної мовної поведінки в професійній сфері.

Іноземна мова. Вивчення дисципліни розвиває у студентів комунікативну компетенцію, а саме використання навичок, умінь та знань з іноземної мови у

процесі ділового спілкування з представниками інших країн з різноманітних питань, пов'язаних із бізнесом і ринком праці в галузі сільського господарства, підготовки до участі у міжнародних конференціях, проектах та дискусіях, а також проведення презентацій, письмового обміну діловою інформацією (офіційні та неофіційні листи, резюме різні види науково-дослідних статей і звітів), сприяючи, таким чином, різнобічному розвитку особистості студента та його соціалізації в іншомовному суспільстві.

Безпека праці і життєдіяльності. Мета вивчення дисципліни, що об'єднує дисципліни «Основи охорони праці» та «Безпека життєдіяльності», полягає у набутті студентами знань і умінь для здійснення ефективної професійної діяльності шляхом забезпечення оптимального управління охороною праці на підприємствах, формування у студентів відповідальності за особисту та колективну безпеку з урахуванням ризику виникнення техногенних аварій, природних небезпек та нещасних випадків на виробництві.

Регіональна економіка. Завданням вивчення дисципліни є засвоєння теорії розміщення продуктивних сил, регіональної економіки та регіонального розвитку, наукових засад регіональної економічної політики; оволодіння знаннями про територіальну і галузеву структуру господарського комплексу України та її економічних районів тощо. Метою вивчення дисципліни є формування знань щодо теоретичних і практичних засад територіальної організації продуктивних сил України, сучасного стану та напрямків регіонального розвитку економіки.

Інформатика. Мета курсу дисципліни є формування знань про принципи побудови та функціонування обчислювальних машин, організацію обчислювальних процесів на персональних комп'ютерах та їх алгоритмізацію, програмне забезпечення ПК і комп'ютерних мереж, а також ефективне використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій у професійній діяльності. Основними завдання курсу є вивчення теоретичних основ інформатики і набуття навичок використання прикладних систем обробки економічних даних; систем програмування для ПК; комп'ютерних мереж під час дослідження соціально-економічних систем та розв'язування завдань фахового спрямування. Передбачає вивчення чотирьох змістовних модулів: архітектура сучасного комп'ютера, сучасні програмні засоби обробки текстової інформації, робота з із таблицним редактором MS Excel та сучасні програмні засоби обробки графічної інформації.

Фінанси підприємств. Мета викладання курсу «Фінанси підприємств»: надання і поглиблення знань студентів з питань теорії і практики фінансових відносин суб'єктів господарювання. Завдання дисципліни: з'ясування сутності фінансових ресурсів підприємств, методів і джерел їхнього формування, організації фінансової діяльності підприємств; здобуття навичок здійснення розрахунків грошових надходжень, прибутку, його розподілу, впливу оподаткування на використання прибутку; визначення потреби в оборотних коштах, джерелах фінансування відтворення основних виробничих засобів, їх ефективного використання; оволодіння методами оцінки фінансового стану, санації підприємств.

Фізичне виховання. Мета викладання дисципліни полягає у формуванні фізичної культури молодого фахівця і здатності реалізувати її в соціально-професійній підготовці та в сім'ї. Завданням вивчення дисципліни є зміцнення здоров'я студентів та розвиток фізичних здібностей, які відповідають професійній діяльності майбутнього фахівця.

1.2.2. Вибіркові дисципліни за вибором студента

Історія економіки та економічної думки. Формування системи знань про основні етапи формування і напрями розвитку господарства та економічних учень, передумови та закономірності еволюції світового господарства, економічної науки, економічні концепції головних шкіл і напрямів економічної думки. Предмет дисципліни: господарство країн світу в історичному розвитку, виникнення і розвиток економічних поглядів та ідей, що склались у систему.

Основи наукових досліджень. Метою вивчення дисципліни є формування системи знань з методології, теорії методу і дослідницького процесу, методичного забезпечення науково-дослідної діяльності на етапах написання курсових та дипломної роботи, формування вміння організовувати наукове дослідження певної проблеми з використанням усього комплексу традиційних методів наукових досліджень. В результаті освоєння курсу студенти повинні вдосконалити свої вміння у пошуку, доборі й опрацюванні наукової інформації, у точному формулюванні проблеми, мети, завдань, об'єкта, предмета, методів дослідження.

Економетрика. Метою вивчення навчальної дисципліни «Економетрика» є набуття студентами знань, щодо кількісного оцінювання взаємозв'язків економічних показників для різних масивів економічної інформації, вдаючись до тестування останньої стосовно відповідності її певним передумовам. Завданнями навчальної дисципліни, що мають бути вирішеними у процесі її вивчення, є: допомога студенту опанувати методи побудови та реалізації економетричних моделей за допомогою персонального комп'ютера; здобути знання про застосування економетричних моделей в економічних дослідженнях; набуття студентами навичок узагальнення результатів статистичного аналізу та розробки відповідних управлінських рішень.

Університетська освіта. Метою викладання даної навчальної дисципліни є узагальнити: бачення студентами вищої освіти як підсистеми освітнього простору та соціокультурного середовища, оволодіння знаннями, уміннями й навичками, необхідними для розуміння її системоформуючого потенціалу; знання основних засад, принципів, досвіду та перспектив Болонського процесу. Завданнями вивчення даної дисципліни є: знання та розуміння студентами місця і ролі вищої освіти у структурі освітньої системи, оволодіння досвідом аналізу теоретичних основ функціонування сучасного простору вищої освіти; основних тенденцій, чинників та форм; формування адекватного розуміння інтеграційних процесів у освіті, основних засад, результатів та перспектив Болонського процесу.

Податкова система. Мета: з'ясування економічної природи податків, їх суті, функцій, об'єктивності в ринкових умовах; розкриття змісту податкової політики, податкової системи, податкового механізму та їх складових, вивчення практичного механізму застосування окремих податків та зборів, освоєння вимог

до заповнення податкової звітності та механізму обчислення податків. Завдання: вивчення теоретичних та організаційних основ оподаткування, методики розрахунків і порядку сплати податків і обов'язкових платежів юридичних і фізичних осіб.

Етнокультурологія. Зміст дисципліни «Етнокультурологія» визначений необхідністю всебічного розвитку стратегічних напрямів української державності, досягнення, місце та роль української культури в контексті зарубіжної культури. У дисципліні подано змістову інформацію про походження українців, їхню духовну культуру, господарство, побут, родину. Здійснення економічних, соціальних, політичних реформ вимагає відповідного рівня загальнолюдської та національної культури. Лише через свідомість окремої особистості, через її високі морально-етичні та патріотичні почуття можливі справжні зміни в українському суспільстві.

Банківська система. Метою вивчення дисципліни є оволодіння студентами основними засадами здійснення банківських операцій на такому рівні, щоб по закінченню навчання вони змогли якнайкраще орієнтуватися в питаннях діяльності банківської системи і надалі адаптувати здобуті знання у процесі діяльності за фахом.

Страховання. Мета: формування у студентів знань з підготовки та реалізації управлінських рішень, що забезпечують раціональне формування й використання потенціалу страхових компаній і гармонізацію фінансових інтересів споживачів страхових послуг, власників і персоналу страхових компаній, посередників та держави. Завдання: набуття студентами стійких знань з теорії та практики управління страховою компанією; надання страхових послуг; оцінювання ризиків; урегулювання страхових претензій.

Соціологія праці. Мета курсу: формування у студентів системи теоретичних і прикладних знань з категорій, понять та механізмів забезпечення необхідного рівня трудової активності працівників. Суть, зміст, характер і функції праці. Формування поведінки людини в процесі трудової активності. Роль трудового колективу та малої групи в досягненні мети виробництва. Оптимізація соціально-психологічного клімату в колективах.

Основи аграрного консалтингу. Метою дисципліни є формування початкових знань у фахівців про основи дорадчої діяльності, методи навчання і консультування сільськогосподарських товаровиробників, організаційну структуру і методи роботи консультаційних і дорадчих служб в аграрному секторі економіки України. В результаті вивчення дисципліни майбутній фахівець отримує знання про суть місце і роль дорадчих служб в аграрному секторі різних країн; найбільш дієві методи розповсюдження інформації; психологічні та етичні аспекти інформаційно-консультаційної діяльності; сучасні інформаційні технології; особливості економічного аналізу і консультування з профілю роботи фахівця.

Технологія виробництва, переробки та стандартизації сільськогосподарської продукції. В ході вивчення навчальної дисципліни розглядаються основні принципи зберігання сільськогосподарської продукції: свіжої та переробленої; біологічні (фізіологічні) особливості

сільськогосподарської продукції, як об'єктів зберігання та переробки;·основи технології переробки сільськогосподарської продукції;·особливості готової (переробленої) продукції як об'єктів зберігання;·методи контролю якості і безпеки харчових продуктів. Формуються вміння визначати якість сировини;·проекувати технологічні лінії і впроваджувати високоефективні технології переробки сільськогосподарської продукції в якісні продукти харчування;·здійснювати контроль якості продукції у процесі тривалого зберігання та якості переробленої продукції.

2. ЦИКЛ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

2.1. Нормативні дисципліни

Економіка підприємства. Дисципліна вивчає основні проблеми та закономірності розвитку аграрного сектора економіки України в умовах реформування відносин власності на землю та майно. Викладається економічний механізм забезпечення дії закону вартості у всіх галузях і сферах агропромислового комплексу. Визначено заходи підвищення ефективності сільськогосподарського виробництва на основі його кооперації, інтеграції та інтенсифікації.

Менеджмент. Головною метою викладання дисципліни є формування у майбутніх керівників сучасного управлінського мислення та системи спеціальних знань у галузі менеджменту, формування розуміння концептуальних основ системного управління організаціями; набуття умінь аналізу внутрішнього та зовнішнього середовища, прийняття адекватних управлінських рішень.

Інформаційні системи та технології в менеджменті. Метою викладання дисципліни є формування у майбутніх фахівців сучасного рівня інформаційної та комп'ютерної культури, набуття практичних навичок роботи на сучасній комп'ютерній техніці та використання сучасних інформаційних технологій для вирішення різноманітних завдань у практичній діяльності за фахом.

Державне та регіональне управління. Мета курсу - формування знань у галузі управління на національному та регіональному рівнях; набуття умінь та формування компетенцій, необхідних для виконання функцій та реалізації повноважень органів державної влади і місцевого самоврядування.

Операційний менеджмент. Головною метою викладання дисципліни є формування у студентів компетентності щодо базових принципів, основних категорій, сучасних концепцій, теоретичних положень і практичних методів управління основною діяльністю підприємств та умінь розроблення операційної стратегії, створення і використання галузевих операційних підсистем як основи забезпечення досягнення місії організації.

Управління персоналом. Метою викладання дисципліни є формування комплексу теоретичних знань і практичних навичок щодо формування та реалізації кадрової політики в сучасних організаціях, раціонального відбору працівників на посади та формування дієвого трудового колективу, оцінювання та розвитку працівників, а також цілеспрямованого використання їх потенціалу.

Самоменеджмент. Метою вивчення дисципліни є оволодіння теоретичними знаннями і практичними навичками з питань особистісного розвитку менеджера; формування у студентів індивідуальних особливостей та поведінкових навичок,

які необхідні майбутньому керівнику; розвиток у майбутніх менеджерів умінь організовувати особисту працю.

Адміністративний менеджмент. Метою вивчення дисципліни є підвищення ефективності управління організаційними структурами завдяки правильному використанню менеджерами різних рівнів принципів та інструментів адміністрування, створенню цілісної системи адміністративного управління організацією.

Стратегічне управління. Головною метою викладання дисципліни є оволодіння сучасними теоретичними основами стратегічного управління та практичними навичками прийняття стратегічних рішень в процесі управління діяльністю та розвитком підприємства на ринку. Основними завданнями, що мають бути вирішені в процесі викладання дисципліни, є теоретична підготовка студентів і формування у них навичок у сфері стратегічного управління підприємством.

Міжнародна економіка. Метою викладання навчальної дисципліни «Міжнародна економіка» є формування системи теоретико-прикладних знань про сучасну роль, функціональне наповнення та інструментарій міжнародної економіки у високо конкурентному середовищі, закономірності розвитку сучасної світової економіки. Основними завданнями вивчення дисципліни є формування у студентів цілісної уяви про специфіку міжнародної діяльності; засвоєння студентами категоріального апарата, що використовується при здійсненні міжнародної торгівлі; формування системи знань про теоретичні засади аналізу міжнародного середовища та оцінювання його привабливості для здійснення зовнішньоекономічної діяльності.

2.2. Вибіркові дисципліни

2.2.1. Вибіркові дисципліни за вибором ВНЗ

Економіка праці та соціально-трудові відносини. Навчальна дисципліна передбачає вивчення студентами питань, пов'язаних із працею як провідного фактора виробництва, розвитком трудового потенціалу суспільства, формуванням і функціонуванням системи соціально-трудових відносин, регулюванням ринку праці. Головними розділами навчального курсу є організація, нормування та оплата праці, зокрема в сільському господарстві. Розглядаються питання зайнятості й соціального захисту населення, міжнародний досвід регулювання соціально-трудових відносин тощо.

Аграрний менеджмент. Метою викладання навчальної дисципліни є розуміння стратегії і тактики аграрної політики, основ теорії і практики управління в реформованих сільськогосподарських підприємствах; уміння діагностувати систему, розробляти й оцінювати господарські рішення; ефективно проводити суспільні заходи, застосовувати прийоми і методи мотивації працівників аграрного сектора до високопродуктивної праці.

Економіка сільського господарства. Система виробничих відносин у взаємозв'язку з продуктивними силами в сільському господарстві. Шляхи і способи раціонального використання землі, матеріальних і трудових ресурсів, інтенсифікації сільськогосподарського виробництва на базі науково-технічного прогресу спеціалізації, кооперації та інтеграції підприємств АПК, розвиток

товарно-грошових відносин, шляхи підвищення ефективності виробництва.

2.2.2. Вибіркові дисципліни за вибором студента

Економіка та організація інноваційної діяльності. Теоретичні засади інноваційної діяльності та інновацій, типи і складові інноваційної політики та інноваційної стратегії підприємства, джерела та методи пошуку інноваційних ідей. Система управління інноваціями, сутність та складові інноваційного потенціалу підприємства, форми та джерела фінансування, напрями державної підтримки, методики оцінювання інноваційної діяльності та інновацій.

Економічний аналіз. Метою дисципліни є формування знань щодо методів системного оцінювання діяльності сільськогосподарських підприємств, виявлення внутрішніх резервів раціонального використання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів. Логіка і структура курсу «Економічний аналіз» дозволить студентам засвоїти необхідний обсяг знань, що дає можливість досягти високого рівня професійної та економічної компетентності.

Соціально-економічний розвиток сільських територій. Метою дисципліни є формування в студентів знань структури та особливостей функціонування економічної, соціальної й управлінської бази сільського сектора України, а також навиків аналізу й виявлення диспропорцій розвитку його по елементній базі та розробки заходів по їх подоланню.

Організація і планування виробництва в аграрних формуваннях. Метою дисципліни є формування теоретичних знань і навичок із раціональної організації виробництва та використання методів підвищення ефективності функціонування підприємства; формування у студентів системи знань з методології розроблення перспективних і поточних планів у діяльності підприємства та контролю їх виконання. Завдання дисципліни: вивчення теоретичних засад із раціональної організації виробництва в аграрних формуваннях; набуття практичних навичок щодо раціональної організації виробництва та використання методів підвищення ефективності функціонування підприємства.

Управління об'єднаними громадами. Метою дисципліни є формування у майбутніх фахівців системи знань, що стосуються процесів децентралізації, загальних питань організації роботи об'єднаної територіальної громади, порядку і процедури утворення та ефективності діяльності громадських об'єднань.

VII. Форми атестації здобувачів вищої освіти

Форми здобувачів освіти	атестації вищої	Випускна атестація проводиться на основі оцінювання результатів навчання та рівня сформованості компетентностей, зазначених у розділі IV-V Освітньо-професійної програми. Атестація здійснюється у формі: 1) публічного захисту кваліфікаційної роботи; 2) атестаційного екзамену.
Вимоги до кваліфікаційної роботи (за наявності)	до	Атестація здійснюється атестаційною комісією, до складу якої можуть включатися представники роботодавців та їх об'єднань. Атестація здійснюється відкрито і гласно. Процедура перевірки на плагіат визначається ВНЗ.

	Порядок та вимоги до оприлюднення визначаються ВНЗ зокрема на офіційному сайті закладу вищої освіти або його підрозділу повинна бути оприлюднена кваліфікаційна робота.
Вимоги до атестаційного/єдиного державного кваліфікаційного екзамену (екзаменів) (за наявності)	Атестаційний екзамен за спеціальністю повинен забезпечити оцінювання результатів навчання та рівня сформованості спеціальних компетентностей, зазначених у розділах IV-V Освітньо-професійної програми.

VIII. Вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти

У ВП НУБіП України «Бережанський агротехнічний інститут» функціонує система забезпечення вищим навчальним закладом якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (система внутрішнього забезпечення якості), яка передбачає здійснення таких процедур і заходів:

- 1) визначення принципів та процедур забезпечення якості вищої освіти;
- 2) здійснення моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм;
- 3) щорічне оцінювання здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних і педагогічних працівників вищого навчального закладу та регулярне оприлюднення результатів таких оцінювань на офіційному веб-сайті вищого навчального закладу, на інформаційних стендах та в будь-який інший спосіб;
- 4) забезпечення підвищення кваліфікації педагогічних, наукових і науково-педагогічних працівників;
- 5) забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу, у тому числі самостійної роботи студентів, за кожною освітньою програмою;
- 6) забезпечення наявності інформаційних систем для ефективного управління освітнім процесом;
- 7) забезпечення публічності інформації про освітні програми, ступені вищої освіти та кваліфікації;
- 8) забезпечення ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату у наукових працях працівників вищих навчальних закладів і здобувачів вищої освіти;
- 9) інших процедур і заходів.

Система забезпечення вищим навчальним закладом якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (система внутрішнього забезпечення якості) за поданням ВНЗ оцінюється Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти або акредитованими ним незалежними установами оцінювання та забезпечення якості вищої освіти на предмет її відповідності вимогам до системи забезпечення якості вищої освіти, що затверджуються Національним агентством із забезпечення якості вищої освіти, та міжнародним стандартам і рекомендаціям щодо забезпечення якості вищої освіти.

ІХ. Перелік нормативних документів, на яких базується освітньо-професійна програма вищої освіти

А. Офіційні документи:

1. ESG – http://ihed.org.ua/images/pdf/standards-and-guidelines_for_qa_in_the_ehea_2015.pdf
2. ISCED (МСКО) 2011 – <http://www.uis.unesco.org/education/documents/isced-2011-en.pdf>.
3. ISCED-F (МСКО-Г) 2013 – <http://www.uis.unesco.org/Education/Documents/isced-fields-of-education-training-2013.pdf>.
4. Закон «Про вищу освіту» - <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
5. Національний класифікатор України: «Класифікатор професій» ДК 003: 2010. – К. : Видавництво «Соціформ», 2010.
6. Національна рамка кваліфікацій – <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-п>.
7. Перелік галузей знань і спеціальностей – <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/266-2015-п>.

Б. Корисні посилання:

8. TUNING (для ознайомлення зі спеціальними (фаховими) компетентностями та прикладами стандартів – <http://www.unideusto.org/tuningeu/>).
9. Національний глосарій 2014 – http://ihed.org.ua/images/biblioteka/glossariy_Visha_osvita_2014_tempus-office.pdf.
10. Рашкевич Ю.М. Болонський процес та нова парадигма вищої освіти – <file:///D:/Users/Dell/Downloads/BolonskyiProcessNewParadigmHE.pdf>.
11. Розвиток системи забезпечення якості вищої освіти в Україні: інформаційно-аналітичний огляд – http://ihed.org.ua/images/biblioteka/Rozvitok_sisitemi_zabesp_yakosti_VO_UA_2015.pdf.
12. Розроблення освітніх програм: методичні рекомендації – http://ihed.org.ua/images/biblioteka/rozroblennya_osv_program_2014_tempus-office.pdf.

Додаткові джерела:

1. 2015 р. Європейська кредитна трансферно-накопичувана система - Довідник користувача (переклад українською мовою) <http://erasmusplus.org.ua/erasmus/ka3-pidtrymka-reform/natsionalna-komanda-ekspertiv-here/materiali-here.html>
2. The UK Quality Code for Higher Education, Subject Benchmark Statements. - <http://www.qaa.ac.uk/assuring-standards-and-quality/the-quality-code/subject-benchmark-statements>

Гарант освітньо-професійної програми/доктор економічних наук, професор кафедри економіки підприємства Судомир Світлана Михайлівна, sudomyr_s@ukr.net, +38(097) 1696605